HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שהוא עף. ונדבק בכותלי הבית ומדליק את הבית: חמפת. חמותה: **איתני שרגא.** הדלק את הנר: **עד דמפת.** עד שקוט: **לזורמים.** לשון מאספים כמו כורמים עליו את הכלים לקמן בפרק רבי עקיבא (דף פח:): **וליוגבים.** לשון יקבים שעוגרין ופוגעין את החלזון להוציא דמו כדאמרן בפרק כלל גדול לקמן (דף עה.) והמיחס נבוזראדן לנבוכד נצר: **סולמא דצור.** מעלה הר וקצרה המסילה וגבוהה וקורין אותה פוייליא"ה: **אין מדליקין בטבל טמא.** וכ"ש בטהור ולקמיה מפרש טעמא: **מה תרומה טהורה.** שהיא לאכילה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך ומקמי הכי אסירא שהרי טבל במיתה לאוכלה אף תרומה טמאה אע"פ שאין אתה אוכלה אלא מסיקה אסור להסיקו בטבלו: **אין מדליקין בזרי.** כדמפרש לעיל ועוד כדקתני ואזיל דאינו בא מן הפרי אלא מן העץ שרף בעלמא והוה ליה כזפת ואינו נמשך. ליפתא אחרינא וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר כו' לאו טעמא למילתיה יהיב אלא הכי קאמר ועוד היה אומר דבר אחר בזרי: **עלי הקטף.** כך שמש: **מן הפרי.** לאפוקי שמן דגיס ועטרן וזרי: **אין לך אלא מה שאמרו חכמים אין מדליקין בהן.** כגון פסולי שמנים דמתניתין[1]: **ומדליקין בשמן דגיס.** ואע"ג דדמי לחלב ואינו יוצא מפרי: **ובעטרן.** ואע"ג דמזפת קאמר: **סומכוס היינו ת"ק.** רבי יוחנן בן נורי דפסיל כל הנך דמתניתין וחלב אימני בהדייהו דהוא יוצא מן הבשר ואכשר בשמן דגיס: **אילא ביניהו דרב ברונא.** דאמר צריך לתת לתוכו שמן כל שהוא אי נמי דאכשר חלב מהותך בתערובת שמן כל שהוא חד מהנך תנאי סבר לדרב ברונא דחלב ניתר בתערובת אבל שמן דגיס אפילו בעייה וחד סבר שמן דגיס על ידי תערובת אבל חלב כלל וכלל לא: **אין בו משום שלש על שלש.** לקבל טומאה בג' אצבעות: **יוצא מן העץ.** כמו קנבוס ונמר גפן: **ומסככים בו.** סוכה הואיל ואינו מקבל טומאה דאין מסככין בדבר המקבל טומאה כדילפינן במס' סוכה (דף יב.) מגרגר ומיקבך[2]: **חוץ מפשתן.** דילפינן לקמן[3] דאיקרי עץ ומקבל טומאת נגעים אפילו אוזן שבו כדלקמן[4] הלכך אין מסככין באוזן: ר'

לימא מר מפני שהוא עף. ויהא בהול על ממונו ויבא לכבות תימה דה"ל למימר אפילו בחול נמי ליתסר כדאמר לקמן דאין מדליקין בנפט לבן אפילו בחול מפני שהוא עף:

חדא ועוד קאמר. וקשה לר"י דתניא בסמוך הנרי אינו אלא שרף מעצי הקטף[5] משמע דהטעם לפי שאינו נמשך אחר הפתילה ומה הולכך לבדות הטעם מדעתו[6]:

אין מדליקין בטבל טמא. פירש בקונטרס וכ"ש בטבל טהור ואין נראה דלא הוי כ"ש דמהיכא תיתי[7] אלא ה"ה בטבל טהור דילפינן טבל טהור מטבל טמא מה טבל טמא אין לך בו שום הנאה של כילוי אלא מהרמה ואילך אף טבל טהור כן אבל הנאה שאינה של כילוי שרי דלא מצינו בשום מקום שיהא טבל אסור בהנאה ומהכא נמי ילפינן כהן שאכר פרה מישראל לא יאכילנה כרשיני תרומה (יבמות פ"ז דף סו:) דהנאה של כילוי[8] אסורה לזרים אבל שאר הנאות שרי דתנן בפרק בכל מערבין (עירובין דף סו:) דמערבין לישראל בתרומה[9] (ט): **רבי ישמעאל אומר כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו.** הא דלא קתני אלא פשתן כדקתני בתמני' משום דמתניתין איירי בפסול פתילות והכא איירי בפסול שמנים קשה לרשב"א דרבי ישמעאל דתני בתמני' דאין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת משמע[1] שנמשך אחר הפתילה יפה אלא דגזרינן שמא יניחנו ויצא כדמפרש לעיל והכא משמע כל היוצא מן העץ אינו נמשך אחר הפתילה ועטרן יוצא מן העץ הוא דהוא פסולא דזיפתא כדאמר לעיל: **רבי שמעון שזורי אומר מדליקין בשמן פקועות ובנפט.** [2] קשה לרשב"א מה בא לומר רבי שמעון שזורי דהא לרבי יוחנן בן נורי נמי מדליקין בהן מדקאמר אין לך אלא מה שאמרו חכמים אין מדליקין משמע[3] דוקא הנהו[4] אבל שמן פקועות ונפט מכשיר ועוד דנפט מכשיר בהדיא רבי יוחנן ואין לומר דרבי שמעון שזורי איירי בנפט לבן דהא אפי' בחול אמר לעיל אין מדליקין בו[5] ואי גרסינן אין מדליקין[6] במילתיה דרבי שמעון שזורי אתי שפיר: **איבא** ביניהו דרב ברונא. פירש בקונטרס דחד מיניהו סבר דחלב מהותך שרי בתערובות[7] אבל שמן דגיס אפילו בעייה[8] וחד סבר שמן דגיס בתערובות[9] אבל חלב כלל וכלל לא[10] והשתא תרוייהו לא סברי כגולה מילתא כרב ברונא[11] ולא משמע הכי ובקונטרס דחק לפי שפירש במתניתין דשמן דגיס היינו קרבי דגיס שימוחו ונראה לר"ת דשמן דגיס[12] היינו שמן שבא מעינו של דג כדאמר בהמוכר את הספינה (ב"מ דף עג:) נגדו מגלגלתא דעינא תלת מאה גרבי מישחא ובשמן דגיס מודה רב ברונא דשרי בעייה והשתא חד מיניהו סבר[13] לגמרי כרב ברונא[14]: **ולא מסיימי.** ולא שייך הכא תנא בתרא לטפויי אתא[15] (י) דמוכח קלת דת"ק להחמיר מדקאמר אין לך אלא מה כו' ומדליקין בשמן דגיס ובעטרן משמע דווקא הנך[2] מדנחת לפרושי ולא פי' נמי דרב ברונא[16] **אין בו משום שלש על שלש ומסככין בו חוץ מפשתן.** קשה לריב"א דמשמע דפחות משלש על שלש מסככין אפי' בשל פשתן ובפ"ק דסוכה (דף טז.) אמרינן סיככה במטליות שאין בהן שלש על שלש פסולה ותירץ דהתם איירי דבאות מבגד גדול שכבר היו לאויות לקבל טומאה אבל הכא מיירי בהנהו שלא היה בהם מעולם שלש על שלש וקשה לרשב"א דאפי' אם לא נאמר בו מעולם שלש על שלש מקבל טומאה כדאמר בפרק במה אשה (לקמן דף סג:) אריג כל שהוא טמא ואין מסככין בו[3] וי"ל דהתם מיירי[4] כשאין בדעתו לארוג בו יותר והכא מיירי כשיש בדעתו לארוג בו יותר הלכך אם אין בו שלש על שלש טהור: רבי

מוספי תוספות

א. [ו]פירש"י ז"ל לשון ראשון שהוא נתינת טעם למה אין מדליקין בו מפני שהוא יוצא מן העץ וכל היוצא מן העץ אין מדליקין בו מפני שאינו נמשך אחר הפתילה. רשב"א ד"ה וכן. ב. מפני שהוא עף וכן מפני שריחו נודף וגזרה שמא יסתפק ממנו, והא ר' שמעון ב"א עצמו מפרש טעמו. רשב"א ד"ה וכן. ג. אי מדאמר מה תרומה טהורה וכו' דהיינו מה תרומה טהורה אין לך בה אפי' הדלקה אלא משעת הרמה ואילך, לא מצית לפרושי הכי, דמנ"ל דאסור להדליק בטבל טהור, אי משום תרומה דפתיכא בה, הניחא למ"ד בסוטה חזולין הטבולין לחלה כחלה דמו, אלא למ"ד לאו כחלה דמו אמאי יהא אסור להדליק בו, ועוד, אי בהדלקה דתרומה טהורה מיירי, אטו מי שרי להדליקה אחר הרמה וכו' ולילא למימר דנחזור ונלמוד דטבל טהור יהא אסור בהדלקה מטבל טמא בכ"ש לבתר דניף שריפת טבל טמא מאכילת טבל טהור, דאין זה כ"ש, דאכילת טבל טמא היינו שריפתו אבל בטהור כיון דשייכא ב' אכילה איכא למימר דאכילה דוקא נאסרת. מוס' הרא"ש. ד. כגון להאכיל לבהמתו או להדליק. מוס' פסחים לד. ד"ה ממתין. ה. דלא מכבד השבת מדליקין בו. מוס' הרא"ש. ז. דלא פסיל אלא. מוס' הרא"ש. ח. דפסיל במתני'. מוס' הרא"ש. ט. מפני שהוא עף. מוס' הרא"ש. י. בשמן פקועות ובנפט. מוס' הרא"ש. יא. כרב ברונא. רשב"א. יב. ודלא כרב ברונא. רשב"א. יג. וכרב ברונא. רשב"א. יד. ודלא כרב ברונא. רשב"א. טו. אלא חד מיניהו פליג לי' בחדא ואידך פליג עלי' בחדא. רשב"א. טז. לאו היינו קרבי דגיס [אלא]. רשב"א. יז. דשמן דגיס אפי' בעינה אבל קרבי דגיס ע"י תערובת, והיינו. רשב"א. יח. ואידך סבר דשמן דגיס ע"י תערובת אין בעינה לא, אבל קרבי דגיס כלל כלל לא ודלא כרב ברונא. רשב"א. אע"נ תרוייהו שמן דגיס בעינה שרי, אלא חד אמר שמן דגיס בעינה ולא קרבי דגיס לעולם [אפי' ע"י תערובת ודלא כרב ברונא. שיטה לר"ן], וחד אמר שמן דגיס בעינה אבל קרבי דגיס צריך תערובת. רמב"ן. משום דבעינה מימשיך, והיינו דרב ברונא. שיטה לר"ן. יט. [ו]סומכוס הוא דאסר. מיטב"ש. כ. אבל באחריני לא. מוס' הרא"ש. כא. כי אם אלה. מוס' הרא"ש. כב. [והכא] לא מרבינן אלא ג' על ג'. מוס' לקמן סג: ד"ה מגיון. כג. באריג כל שהוא דמתחלה. מוס' לקמן סג: ד"ה מגיון.

סו א מיי' פ"ו מהלכות מעשר הל' ג טוש"ע י"ד סי' שלא סעיף קטן: סז ב מיי' פ"ה מהל' שבת הלכה י: סח ג ד מיי' שם הלכה יא ופכ"ב מהלכות כלים הלכ' ז סמג לאוין סה טוש"ע ש"ח סי' רסד סעיף ו:

תורה אור השלם

1 וּמִדַּלּוֹת הָאָרֶץ הַשְּׁאִיר נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים לְכֹרְמִים וּלְיוֹגְבִים:
ירמיהו נב טז
2 וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל אַהֲרֹן וְאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתַי לְכָל קָדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ נְתַתִּים לְמָשְׁחָה וּלְבָנֶיךָ לְחֹק עוֹלָם:
במדבר יח ח

לעזי רש"י

פוייאיא"ה [פו"י]. גבעה.

מוסף רש"י

שרף. היינו מיני דמנקף מן העץ וקוין גומא (כריתות ו.).

רב נסים גאון

איבא ביניהו דרב ברונא אמר רב ולא מסיימי. ושמעתתא דאיתמרא בפירקא (דף כג) חלב מהותך וקירבי דגים שנימוחו. מה לשרצים שכן מטמאין בכעדשה. עיקר דילה בתורת כהנים (ויקרא יח) כל הנוגע בהם יכול בכולם תלמוד לומר מהן, אי מהן יכול במקצתם תלמוד לומר בהם, הא כיצד עד שיגע במקצתו שהוא ככולו שיערו חכמים בכעדשה שכן החומט תחילת בריאתו כעדשה. ותמצא בגמרא דחגיגה (דף יא) בסוף פרק הכל חייבים בראייה ובנזירות (דף נב) בפרק כהן גדול.

רבינו חננאל

רעוד מפני שהוא עף. רבי [טרפון] אומר אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד. א"ר יוחנן בן נורי מה יעשו אנשי בבל שאין להם אלא שמן שומשמין, מה יעשו אנשי מדי שאין להם אלא שמן אגוזים, ואנשי אלכסנדריא שאין להם אלא שמן צנונות, אין לך אלא השמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן, וכן הלכה. רבי שמעון בן אלעזר אומר כל היוצא מן העץ אין בו משום שלש על שלש ומסככין בו חוץ מן הפשתן, שבגד פשתן מקבל טומאה אפילו אין בו אלא שלש על שלש אצבעות ואין מסככין בו. ואתא אביי למימר כי